

**Talousvaliokunnan mietintö n:o 42 hallituksen esityksestä laiksi
ulkomaankaupan hallinnosta sekä tarkkailu- ja suojatoimenpiteistä
eräissä tapauksissa ja laiksi rikoslain 46 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunta on 25 päivänä marraskuuta 1994 lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 301 laiksi ulkomaankaupan hallinnosta sekä tarkkailu- ja suojatoimenpiteistä eräissä tapauksissa ja laiksi rikoslain 46 luvun 1 §:n muuttamisesta.

Valiokunnassa on ollut kuultavana vs. kaupallinen neuvos Tuula Kulo-vesi kauppa- ja teollisuusministeriöstä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut esityksestä talousvaliokunnalle lausunnon. Lausunto on tämän mietinnön liitteenä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Euroopan unionin (EU) jäsenyyteen liittyvä laki ulkomaankaupan hallinnosta sekä tarkkailu- ja suojatoimenpiteistä eräissä tapauksissa. Laki korvaisi voimassa olevan maan ulkomaankaupan ja taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muilta kuin vientivalvontaa koskevilta osin. Ehdotettu laki olisi valtuuslaki ja sillä ehdotetaan säädettäväksi menettelystä, jonka mukaisesti Suomi voi ryhtyä markkinoita suojaaviin toimenpiteisiin.

Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen nojalla Suomella on siirtymäaikana yhteisön lainsäädäntöä laajemmat mahdollisuudet ryhtyä erityistoimenpiteisiin tilanteissa, joissa ulkomaankauppa aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa vaaraa Suomen markkinoilla. Tällaisia toimenpiteitä olisivat tarkkailu- tai suojatoimenpiteet. Laissa säädettäisiin myös ulkomaankaupan sääntelyyn liittyvistä viranomais-

valtuuksista. Ehdotettua hallinnointijärjestelyä sovellettaisiin sekä siirtymäajan toimenpiteisiin että sen jälkeen EU:n ulkomaankaupan sääntelyyn liittyvien toimenpiteiden käyttöönotossa ja kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvissä asioissa.

Esityksessä ehdotetaan myös säännöstelyrikosta koskevan rikoslain 46 luvun 1 §:n muuttamista siten, että viranomaisen ehdotetun lain nojalla antamien sekä Euroopan yhteisöjen asetuksiin perustuvien säännöstelymääräysten rikkomiseen voitaisiin soveltaa säännöstelyrikossäännöksiä.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Perustuslakivaliokunta kiinnitti lausunnossaan huomiota toiseen lakiehdotukseen sisältyvän rikoslain 46 luvun 1 §:n 9 kohdan muotoiluun, joka tarkkuudeltaan poikkeaa muusta pykälästä.

Yhtyen perustuslakivaliokuntaan *valiokunta edellyttää*, että hallitus ensi tilassa antaa esityksen rikoslain 46 luvun 1 §:n 9 kohdan täsmentämiseksi.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Louekoski, varapuheenjohtaja Björkenheim, jäsenet Drom-

berg, Jansson, Kekkonen, Korhonen, Koski, Laivoranta, J. Leppänen, Linnainmaa, Luhtanen, A. Ojala, Paloheimo ja O. Rehn.

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Liite

Helsingissä
8 päivänä joulukuuta 1994
Lausunto n:o 24

Talousvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 25 päivänä marraskuuta 1994 hallituksen esityksen n:o 301 laiksi ulkomaankaupan hallinnosta sekä tarkkailu- ja suoja-toimenpiteistä eräissä tapauksissa ja laiksi rikoslain 46 luvun 1 §:n muuttamisesta talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa talousvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina vt. kaupallinen neuvos Tuula Kulovesi kauppa- ja teollisuusministeriöstä, professori Mikael Hidén ja professori Ilkka Saraviita. Valiokunta on lisäksi saanut professori Kaarlo Tuorilta kirjallisen lausunnon, joka on liitetty valiokunnan asiakirjoihin.

Käsiteltyään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunniottaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi EU:n jäsenyyteen liittyvä laki ulkomaankaupan hallinnosta sekä tarkkailu- ja suoja-toimenpiteistä eräissä tapauksissa. Ehdotettu laki on valtuuslaki siitä menettelystä, jonka mukaisesti Suomi voisi ryhtyä markkinoita suojaaviin toimenpiteisiin.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samanaikaisesti EU:hun liittymissopimuksen kanssa. Voimaantulosta säädettäisiin asetuksella.

Esityksen säätämisyjärjestysperustelujen mukaan 1. lakiehdotus antaa tietyissä tilanteissa valtuudet rajoittaa perustuslain suojaamia oikeuksia. Lakiehdotus ei laajenna liittymissopimuksen kautta Suomea sitovia määräyksiä tai viranomaisilla nykyisen lain nojalla olevia valtuuksia, minkä vuoksi esityksessä katsotaan, että lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä. Hallitus on

kuitenkin pitänyt suotavana, että säätämisyjärjestyksestä hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Valiokunnan kannanotot

Esitykseen sisältyvä 1. lakiehdotus koskee sitä, miten Suomen EU:n jäsenyyden ja kansainvälisten sopimusvelvoitteiden rajoissa mahdollisista kauppapoliittisista suoja-toimenpiteistä päätetään. Lakiehdotuksen mukaisten suoja-toimenpiteiden käyttöön ottamisesta säädettäisiin asetuksella. Suoja-toimenpiteinä tulisivat kysymykseen mm. tuonnin ja viennin määrälliset rajoitukset sekä tasoitussmaksujen asettaminen. Asetuksenantajan valtuuttaminen säätämään näistä merkitsee edelliseltä osalta hallitusmuodon 6 §:n 1 momentin ja jälkimmäiseltä osalta hallitusmuodon 61 §:n vastaista lainsäädäntövalan delegointia.

Ehdotettu laki korvaisi maan ulkomaankaupan ja taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain, joka tässä yhteydessä kumottaisiin vientivalvontaa koskevia säännöksiä lukuun ottamatta. Tämä ns. ulkoturvalaki on säädetty perustuslainsäätämisyjärjestyksessä, ja se on siten valtiosääntöoikeudelliselta luonteeltaan poikkeuslaki.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa tulkintakäytännössään (viimeksi PeVL 20/1994 vp) lähtenyt siitä, että tällaista poikkeuksena perustuslaista säädettyä lakia voidaan muuttaa tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä, jos muutettava laki ei laajenna sitä poikkeusta, joka muutettavalla lailla tehtiin perustuslakiin. Valiokunta on myös katsonut, että sellaiset kokonaisuuden kannalta epäolennaiset lisäykset ja muutokset, jotka sinänsä merkitsevät perustuslakipoikkeuksen vähäistä laajentamista, voidaan toteuttaa tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä, jos perustuslakipoikkeuksena aikanaan säädetyt koko-

naisjärjestelyn luonnetta ja asiallista merkitystä ei tällä tavoin muuteta toisenlaiseksi. Valiokunta on lisäksi soveltanut näitä periaatteita myös silloin, kun aiemmalla lailla säädetty perustuslakipoikkeukset siirretään uuteen lakiin kumoamalla alkuperäinen poikkeuslaki (PeVL 1/1994 vp).

Lakiehdotuksen kaltaiset valtuudet asettaa ulkomaankaupan määrällisiä rajoituksia ja tasotusmaksuja ovat jo nykyisin voimassa ulkoturvallain nojalla. Laki tulisi voimaan Suomen jäsenyyden alkaessa EU:ssa. Jäsenyyden voi sanoa merkitsevän kauppapoliittisten suoja-toimenpiteiden osalta sitä, että niiden käytettävyys asiallisesti ottaen tulee laajalti sidotuksi EY:n hyväksyntään. Tätä aiemmissa vaiheissa ulkoturvallain soveltaminen on ainakin muodollisesti ollut enimmäkseen riippuvainen kansallisesta harkinnasta. Valiokunta katsoo, että koska EU:n jäsenyys

aiheuttaa rajoituksia kansallisesti päätettävien suoja-toimenpiteiden käytölle, niin lakiehdotuksen merkitsemät perustuslakipoikkeukset eivät voi ulottua ulkoturvallailla jo toteutettuja poikkeuksia pidemmälle. Lakiehdotus voidaan siksi käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

2. lakiehdotuksessa olevan pykälän 9 kohta eroaa tarkkuudeltaan paljon muusta pykälästä. Valiokunnan käsityksen mukaan tätä kohtaa tulisi ainakin aikanaan täsmentää.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetysjärjestyksessä.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Niinistö sekä jäsenet Jansson, Kaarilahti, Koskinen, Laine, M.

Laukkanen, J. Leppänen, Moilanen, Nikula, Varpasuo, Vuoristo, Vähänäkki ja Väistö.

